

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРИКЛАДНОЇ ЕКОНОМІКИ ТА
МЕНЕДЖМЕНТУ ІМ. Г.Е. ВЕЙНШТЕЙНА

МАТЕРІАЛИ

XI МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

17 – 18 ЖОВТНЯ 2023 р.

«ЕКОНОМІЧНІ ТА СОЦІАЛЬНІ АСПЕКТИ

РОЗВИТКУ УКРАЇНИ НА ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТТЯ»

м. Одеса

Економічні та соціальні аспекти розвитку України на початку ХХІ століття. Матеріали ХІ Міжнародної науково-практичної конференції 17-18 жовтня 2023 року. Одеса: Одеський національний технологічний університет, 2023. – 663 с.

У матеріалах конференції знайшли відображення економічні та соціальні аспекти розвитку України на початку ХХІ століття. Були запропоновані шляхи вирішення найактуальніших та нагальних проблем багатьох сфер сучасного бізнесу та новітні управлінські технології в сучасних турбулентних умовах існування підприємств. В доповідях особлива увага приділялась прикладному характеру досліджень та їх впливу на поліпшення економічної ситуації в країні.

Науковий редактор Козак К.Б. - д-р екон. наук, професор, директор ННІПЕіМ ім. Г. Е. Вейнштейна ОНТУ

Редакційна колегія:

Агеева І.М. – к.е.н., доц., Басюркіна Н.Й. – д.е.н., проф., Баранюк Х.О. – к.е.н., доц., Лагодієнко В.В. – д.е.н., проф., Немченко В.В. – д.е.н., проф., Павлов О.І. – д.е.н., проф., Седікова І.О. – д.е.н., проф., Ніколюк О.В. – д.е.н., проф., Козак К.Б. – д.е.н., проф., Соловей А.О. – к.і.н., доц., Згадова Н.С. – к.е.н., доц., Маркова Т.Д. – к.е.н., доц., Волкова А.Ю. – ас., Мільчева В.В. - PhD, доц., Новикова В.С.

Матеріали додаються за оригіналами рукопису

Редакційна колегія не несе відповідальності за зміст та сутність наданих матеріалів

ФІНАНСОВА СТАБІЛІЗАЦІЯ ПІДПРИЄМСТВ В КРИЗОВИХ УМОВАХ

Корсікова Н.М., к.е.н, доцент

Левчук Ю.С., ст. викладач

Одеський національний технологічний університет, м. Одеса

Фінансова стабілізація на підприємстві в умовах системної кризи потребує, відповідно, і системного підходу. Стабілізаційна програма повинна включати заходи, які послідовно здійснюються в три етапи: 1) усунення неплатоспроможності; 2) відновлення фінансової стійкості; 3) забезпечення фінансової рівноваги в тривалому періоді.

Серед першочергових заходів можна виділити наступні.

1. Усунення неплатоспроможності. Неплатоспроможність означає перевищення витрачання грошових коштів над їх надходженням в умовах відсутності резервів покриття, тобто утворюється "кризова яма". Заповнення "кризової ями" як правило починається з пошуку джерел збільшення надходження грошових коштів. Усунення неплатоспроможності може і повинно здійснюватися заходами, не прийнятними з позиції звичайного управління. Антикризове управління допускає будь-які втрати (у тому числі й майбутні), ціною яких можна добитися відновлення платоспроможності підприємства сьогодні.

Реалізація такого завдання здійснюється перш за все через переведення активів підприємства в грошову форму (таблиця 1).

Таблиця 1. Інструменти переведення активів підприємства в грошову форму

Назва заходу	Характеристика
Продаж короткострокових фінансових вкладень	Найбільш простий крок для мобілізації грошових коштів. Як правило, на кризових підприємствах він вже здійснений. До того ж, в умовах фактичної стагнації фондового ринку обіг цінних паперів майже не здійснюється, або цінні папери продаються за дуже низькою ціною
Продаж дебіторської заборгованості	Специфіка цього заходу полягає в тому, що такий продаж здійснюється зі значним дисконтом, який може бути значно більшим, чим представляється керівництву кризового підприємства. В деяких випадках розрахунковий дисконт може складати трохи менше 100%, що, як і у випадку з короткостроковими фінансовими вкладеннями, означає продаж за будь-якою пропонуваною ціною.
Продаж запасів готової продукції	Цей захід також припускає продаж із збитками
Продаж надмірних виробничих запасів	Для забезпечення виробництва необхідно реалізувати частину запасів сировини. І, навіть за ціною нижче купівельної, не дивлячись на те, що через деякий час відповідну сировину і ресурси знову доведеться купувати, ймовірно, за вищою ціною

Продаж інвестицій (деінвестування)	Може реалізовуватися або через зупинку інвестиційних проєктів, що ведуться, з продажем об'єктів незавершеного будівництва і невстановленого устаткування, або через ліквідацію участі в інших підприємствах (продаж долі в уставному капіталі). При цьому стратегічні міркування не грають визначальної ролі - якщо конкретний інвестиційний проєкт почне давати віддачу за межами горизонту антикризового управління, він може бути ліквідований.
Продаж нерентабельних виробництв і об'єктів невиробничої сфери	Частина нерентабельних виробничих об'єктів як правило, входить в основний технологічний ланцюжок підприємства. При цьому в стабілізаційній програмі неможливо коректно визначити, які з них має сенс зберегти, а які у будь-якому випадку слід ліквідовувати - це вимагає детального аналізу, здійсненого тільки в рамках реструктуризації

Джерело: узагальнено на основі [1,2,3]

2. *Відновлення фінансової стійкості.* Суть - максимально швидко і радикальне зниження неефективних витрат. Це дозволить усунути загрозу банкрутства не тільки в короткому, але і у відносно тривалішому проміжку часу. На даному етапі можуть проводитися заходи, які наведено у таблиці 2.

Таблиця 2. Заходи по відновленню фінансової стійкості підприємства

Назва заходу	Характеристика
Зупинка нерентабельних виробництв	Якщо збиткове виробництво недоцільне або його неможливо продати, то його потрібно зупинити, щоб негайно виключити подальші збитки. Виняток становлять об'єкти, зупинка яких приведе до зупинки всього підприємства.
Виведення зі складу підприємства витратних об'єктів	Це спосіб зняти непродуктивні витрати на об'єкти, які поки не вдалося продати. Як правило таке виведення здійснюється у формі відкриття дочірніх товариств. Всяке подальше фінансування виведених об'єктів виключається, що стимулює підприємницьку ініціативу їх персоналу.
Вдосконалення організації праці і оптимізація чисельності зайнятих на підприємстві	У докризовій ситуації на більшості підприємств як правило спостерігається надмірна чисельність персоналу, і в період кризи скорочення персоналу стає гострою необхідністю.
Скорочення суми постійних витрат	Насамперед передбачається скорочення управлінського персоналу, витрат на поточний ремонт і т.п.
Реалізація дивідендної політики, адекватної кризовому фінансовому стану підприємства	Передбачає скорочення або, навіть, тимчасове відмовлення від виплати дивідендів акціонерам з метою збільшення чистого прибутку, що направляється на виробничий розвиток.
Зниження розмірів відрахувань в резервний й інші страхові фонди	Мета – також збільшення чистого прибутку, що направляється на виробничий розвиток

Зменшення поточної фінансової потреби	На практиці воно здійснено тільки через ті або інші форми реструктуризації боргових зобов'язань: – викуп боргових зобов'язань з дисконтом - один з найбільш бажаних заходів. Кризовий стан підприємства-боржника знецінює його борги, тому і виникає можливість викупити їх із значним дисконтом; – конвертація боргів в статутний капітал - може бути здійснена як шляхом розширення статутного фонду (за відсутності формальних обмежень), так і через поступку власниками підприємства частини своєї частки (пакету акцій); – форвардні контракти на постачання продукції підприємства за фіксованою ціною. Якщо кредитор зацікавлений в даній продукції, йому можна запропонувати зарахувати борг підприємства перед ним як аванс на довгострокові постачання останньої. При цьому контрактна ціна не повинна бути нижчою за прогнозовану собівартість продукції
---------------------------------------	---

Джерело: узагальнено на основі [1,2,3]

3. *Забезпечення фінансової рівноваги в тривалому періоді.* Це можливо тільки при збільшенні грошового потоку від основної діяльності підприємства. Таке завдання вимагає прискорення темпів економічного розвитку на основі внесення певних коректив в окремі параметри стратегії підприємства. Скоригована з урахуванням несприятливих факторів стратегія підприємства повинна забезпечувати високі темпи стійкого зростання його операційної діяльності при одночасній нейтралізації загрози його банкрутства в майбутньому періоді.

Основними завдання на даному етапі є:

- підвищення конкурентних переваг продукції;
- прискорення оборотності активів;
- збільшення рівня рентабельності реалізації;
- використання ефекту фінансового левериджу;
- антикризовий маркетинг;
- забезпечення відповідного зростання ринкової вартості підприємства.

Література

1. Глущенко С. В. Антикризове управління на підприємстві: фінансово-організаційні аспекти. Конспект лекцій: навч. посіб. – Київ: НаУКМА, 2020. – 92 с.

2. О. В. Батрак. Фінансова стійкість як об'єкт діагностики швейних підприємств у системі антикризового управління. Економіка і держава. № 4 2020, стор. 241 - 245

3. Кодекс України з процедур банкрутства. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2597-19#Text>

120. <i>Асауленко Н.В.</i> ДІДЖИТАЛІЗАЦІЯ - ЕФЕКТИВНИЙ ІНСТРУМЕНТ УПРАВЛІННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВ ІНДУСТРІЇ ГОСТИННОСТІ.....	418
121. <i>Богаць В.М.</i> СУТНІСТЬ ФІНАНСОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ ТА ОСОБЛИВОСТІ ЙОГО ФОРМУВАННЯ В ПІДПРИЄМСТВАХ АГРАРНОГО СЕКТОРУ	421
122. <i>Дьяченко Ю.В., Кисса А.Б.</i> ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЧНОГО НАБОРУ ПІДПРИЄМСТВА.....	426
123. <i>Дьяченко Ю.В., Соколова А.Г.</i> ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТНОЇ СТРАТЕГІЇ ПІДПРИЄМСТВА.....	436
124. <i>Дьяченко Ю.В., Чуприна А.В., Качуровський О.Є.</i> ВИКОРИСТАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ СТРАТЕГІЇ ЗАДЛЯ СТРАТЕГІЧНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА.....	432
125. <i>Лавров В.Д., Дроздова В.А.</i> РИЗИКИ ТРАНСПОРТНОЇ ЛОГІСТИКИ МОРСЬКИХ ПЕРЕВЕЗЕНЬ ЗЕРНА ТА ОСОБЛИВОСТІ ЇХ СТРАХУВАННЯ ПІД ЧАС ВІЙСЬКОВИХ ДІЙ В УКРАЇНІ.....	435
126. <i>Дьяченко Ю.В., Дурбалова Н.І., Лавров В.Д.</i> ВПЛИВ ВОЄННОГО СТАНУ ТА БОЙОВИХ ДІЙ НА РИНОК СТРАХУВАННЯ ТА ІНВЕСТИЦІЙНИХ ГАРАНТІЙ УКРАЇНИ.....	438
127. <i>Kisiielis-Shvydka Y., Kozak K.</i> SCRUM TEAMS AS A TOOL FOR FLEXIBLE MANAGEMENT STYLE IN ORGANIZATION.....	441
128. <i>Козак К.Б.</i> ПОРІВНЯННЯ СУЧАСНИХ СИСТЕМ ВИНАГОРОД.....	443
129. <i>Коренман Є.М.</i> ОСОБЛИВОСТІ МЕХАНІЗМУ ФОРМУВАННЯ ФУНКЦІОНАЛЬНИХ СТРАТЕГІЙ.....	446
130. <i>Корсікова Н.М., Левчук Ю.С.</i> ФІНАНСОВА СТАБІЛІЗАЦІЯ ПІДПРИЄМСТВ В КРИЗОВИХ УМОВАХ....	449
131. <i>Корсікова Н.М., Решетченко А.В., Жестікова М.К.</i> ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ЗАХОДАМИ АНТИКРИЗОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ.....	452
132. <i>Ніколюк О.В., Бурлаков В.С.</i> ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ.....	456
133. <i>Козак К.Б., Новак-Кривчук Ю.Р.</i> ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ І ЗАСТОСУВАННЯ МЕДІАЦІЇ В УКРАЇНІ.....	460